

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1938 kl. 1 a. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en personlig professur för professorn K. B. J. Karlgren.

(2:a avd.)

Uti en den 4 februari 1938 dagtecknad proposition (nr 104) har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att för professorn Klas Bernhard Johannes Karlgren må från och med dagen efter professor J. G. Anderssons avgång från sin professors- och föreståndarbefattning inrättas en personlig befattning såsom professor och föreståndare för ostasiatiska arkeologiska samlingarna med de åligganden för Karlgren såsom innehavare av denna befattning, som av Kungl. Maj:t bestämmas, dels ock besluta, att Karlgren skall såsom innehavare av den personliga professors- och föreståndarbefattningen vara i avlöningshänseende likställd med universitetsprofessor.

År 1925 erbjöd sig den s. k. Kinakommittén att till svenska staten överlåta vissa av professorn J. G. Andersson under forskningsresor i Kina hopbragta samlingar mot att deras vetenskapliga bearbetning tryggades och garanterades och deras huvudbestånd bleve säkerställt i ett svenskt museum. Förslag i ämnet framlades av Kungl. Maj:t i proposition nr 49/1926, vari föreslogs, att för Andersson skulle med ingången av budgetåret 1926/27 inrättas en personlig befattning såsom professor i ostasiatisk arkeologi och föreståndare för statens ostasiatiska arkeologiska samlingar med de åligganden för Andersson såsom innehavare av denna befattning, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

I det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden anförde föredragande departementschefen — efter att hava förordat samlingarnas ställande under riksantikvariens samt vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens överinseende — följande:

Komme statens historiska museum att få sina lokalförhållanden bättre ordnade, borde givetvis dessa samlingar lokalt sammanföras med museets övriga arkeologiska samlingar. Då Andersson framdeles komme att efter uppnådd pensionsålder frånträda den personliga befattningen syntes den

anordningen böra vidtagas, att de ostasiatiska samlingarna, som då torde få anses vara vederbörligen bearbetade och vetenskapligt behandlade, ställdes under inseende av en av antikvarierna vid historiska museet. Några konsekvenser för framtiden torde ett bifall till mitt förslag om den personliga föreståndarbefattningen för Andersson på intet sätt innebära.

Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen enligt skrivelse nr 52/1926. Riksdagen uttalade sin anslutning till förslaget, att samlingarna i fråga i framtiden skulle ställas under inseende av en av antikvarierna vid statens historiska museum, och ansåg sig i likhet med departementschefen böra betona, att vid sådant förhållande några konsekvenser för framtiden icke syntes vara att befara av ett bifall till förslaget om den personliga föreståndarbefattningen.

Genom beslut den 5 mars 1926 bemyndigade Kungl. Maj:t vitterhetsakademien att för Kungl. Maj:ts och kronans räkning mottaga ifrågavarande samlingar samt utnämnde samtidigt Andersson att från och med den 1 juli 1926 vara professor i ostasiatisk arkeologi och föreståndare för samlingarna.

För budgetåret 1937/38 utgå anslag till ifrågavarande samlingar med 22 300 kronor till avlöningar och 6 500 kronor till omkostnader.

Av propositionen nr 104 inhämtas bland annat följande:

Professorn J. G. Andersson uppnår pensionsåldern den 3 juli 1939.

Under återopande av en av *Kinakommittén* (H. K. H. Kronprinsen samt överintendenten A. Lagrelius) gjord framställning i ämnet har *vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien* hemställt, att professorn i ostasiatisk språkvetenskap och kultur vid Göteborgs högskola K. B. J. Karlgren, efter Anderssons inträde i pensionsåldern måtte erhålla enahanda personliga professur, som Andersson nu innehar.

Kinakommittén har till stöd härför anfört bland annat, att ifrågavarande samlingar även efter år 1926 genom enskilda donatorers medverkan tillförts betydande material. Det vore en angelägenhet av stor vikt, att den vetenskapliga bearbetningen av samlingarna finge fortsättas och slutföras. Den avgörande punkten härvidlag vore frågan om samlingarnas framtida ledning. På en föreståndare för samlingarna måste, med hänsyn till detta museimaterials säregna beskaffenhet, ställas mycket stora och mycket speciella fordringar. En antikvarie eller amanuens med sedvanlig utbildning i förhistorisk, svensk eller klassisk arkeologi kunde härvid ej fylla måttet, emedan det gällde ett land — eller rättare en världsdel — med en lång och säregen kulturhistoria, som endast en sinolog av facket och en person med ingående mångårig direkt kännedom om Japan och Kina kunde göra sig förtrogen med. Filologiska kunskaper vore härvidlag oundgängliga dels med hänsyn till utnyttjandet av äldre litterära källor, dels ock framför allt med tanke på den mycket omfattande arkeologiska forskning, som numera bedreves av kineserna och japanerna själva, publicerad i de allra flesta fall enbart på ostasiatiska språk i ett otal monografier och tidskrifter. En svensk arkeolog, som vore oförmögen att utnyttja detta material, vore ohjälpligt distanserad

och ur stånd att rätt handhava institutionen och bedriva dess vetenskapliga arbete.

Sett från dessa avgörande utgångspunkter, finnes i Sverige blott en man, som kunde på ett tillfredsställande sätt övertaga Anderssons roll: Karlgren. Denne hade redan som ostasiatisk lingvist och filolog en synnerligen stark ställning, vilket visades av talrika vetenskapliga utmärkelser av akademier och lärda samfund, in- och utländska. Men alltsedan 1929 hade han även direkt gjort en stor insats i ostasiatiska samlingarnas vetenskapliga arbete.

Kinakommittén hade funnit det vara ett önskemål av avgörande vikt, att Karlgren utsåges till Anderssons efterträdare från den 3 juli 1939. Karlgren vore då 50 år och borde under de 15 år, som återstode till hans pensionsålder, kunna lyckligt fullfölja det stora fortsatta bearbetningsvärv, som väntade. Kommittén hade sig bekant, att Karlgren vore villig åtaga sig detta värv, därest Anderssons personliga professur överflyttades på Karlgren och under förutsättning att han i övrigt finge motsvarande tjänsteställning som Andersson.

Akademien har erinrat, att departementschefens uttalande år 1926 angående de ostasiatiska samlingarnas ställande under inseende av en antikvarie vid historiska museet byggde på den förutsättningen, att samlingarna i fråga efter Anderssons avgång skulle vara vederbörligen bearbetade och vetenskapligt behandlade. Då denna förutsättning ännu icke vore för handen, nödgades akademien understryka angelägenheten av att icke en sådan förändring av organisationen vidtoges redan nu, som skulle verka hämmande på samlingarnas utveckling.

Statskontoret har bland annat anfört:

Det kunde icke annat än väcka en viss uppmärksamhet, att man nu sköte undan den ursprungliga, i och för sig naturliga tanken att ställa här avsedda samlingar under en av antikvarierna vid historiska museet. Tillräckligt skäl härtill kunde knappast anses ligga i den omständigheten, att samlingarna i fråga icke kunde förväntas vara vederbörligen bearbetade och vetenskapligt behandlade vid Anderssons avgång från föreståndarbefattningen, då det näppeligen kunde vara nödvändigt, att de arbetsuppgifter, som intill dess ej medhunnits, måste utföras just av den, som vore föreståndare för samlingarna. Statskontoret ifrågasatte, om icke ifrågavarande samlingar från och med tidpunkten för Anderssons avgång skulle kunna ställas under inseende av befattningshavare i lägre löneställning än den föreslagna.

Departementschefen har för egen del biträtt vitterhetsakademiens framställning under åberopande av samlingarnas utomordentligt värdefulla beskaffenhet och de viktiga vetenskapliga rön, som kunde påräknas såsom resultat av en fortsatt sakkunnig bearbetning, och med tanke jämväl på att samlingarna tillförts svenska staten genom enskildas intresse och offervilja utan kostnad för statsverket.

Vikten av att de ostasiatiska samlingarna, som ännu icke äro slutligt bearbetade och fortfarande tillföras nytt material, även i fortsättningen sakkunnigt vårdas och bearbetas samt den omständigheten, att en för ändamålet väl lämpad person står till förfogande, synas utskottet motivera bifall

Utskottet.

till Kungl. Maj:ts förslag, trots att detta förslag innebär ett avsteg från berörda, av 1926 års riksdag gjorda uttalande i fråga om tillsynen av samlingarna efter den nuvarande föreståndarens avgång.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) medgiva, att för professorn Klas Bernhard Johannes Karlgren må från och med dagen efter professor J. G. Anderssons avgång från sin professors- och föreståndarbefattning inrättas en personlig befattning såsom professor och föreståndare för ostasiatiska arkeologiska samlingarna med de åligganden för Karlgren såsom innehavare av denna befattning, som av Kungl. Maj:t bestämmas;

b) besluta, att Karlgren skall såsom innehavare av den personliga professors- och föreståndarbefattningen vara i avlöningshänseende likställd med universitetsprofessor.

Stockholm den 22 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 74.

Reservation:

av herrar *Olof Olsson, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Fredriksfält, *Jonsson* i Lycksele, *von Heland, Bäcklund, Jansson* i Falun, *Jeppsson, Andersson* i Södergård och *Hansson* i Rubbestad, som ansett, att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.
